

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Актуальні проблеми цивільного процесуального права

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітньо-наукова програма: 081 Право

Статус дисципліни: вибіркова

Київ 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради
Науково-дослідного інституту
правотворчості та науково-правових
експертиз Національної академії правових
наук України
від 28 вересня 2023 р., протокол № 10

Голова Вченої ради

Олексій КОТ

Розглянуто на засіданні відділу приватноправових досліджень Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України (від 26 вересня 2023 р., протокол № 4)

Розробник: Простибоженко Олег Сергійович – старший науковий співробітник відділу публічно-правових досліджень НДІ правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший дослідник

Гарант освітньо-наукової програми:
завідувач відділу науково-правових експертиз
Науково-дослідного інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор

Лариса КРАСИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
	08 Право 081 Право <u>третій (освітньо-науковий)</u> <small>(назва СВО)</small>	Навчальний курс <u>2</u> <small>(номер)</small> Семестр <u>3</u> <small>(номер)</small> Вид контролю: <u>екзамен</u> <small>(екзамен, залік)</small>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>16</u> ; <small>(години)</small> Семінарські заняття – <u>30</u> ; <small>(години)</small> Практичні заняття – _____; <small>(години)</small> Лабораторні заняття – _____; <small>(години)</small> Самостійна робота – <u>104</u> ; <small>(години)</small> Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ <small>(кількість; № семестру)</small> Реферати (тощо) – _____ <small>(кількість; № семестру)</small>		Лекції – <u>10</u> ; <small>(години)</small> Семінарські заняття – <u>10</u> ; <small>(години)</small> Практичні заняття – _____; <small>(години)</small> Лабораторні заняття – _____; <small>(години)</small> Самостійна робота – <u>130</u> ; <small>(години)</small> Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ <small>(кількість; № семестру)</small> Реферати – _____ <small>(кількість; № семестру)</small>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права» є забезпечення глибокого засвоєння здобувачами третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії окремих інститутів цивільного процесуального права, формування ґрунтовних теоретичних знань з цивільного процесуального права, вироблення та удосконалення особливих умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення ними наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права» здобувачі вищої освіти повинні:

- опанувати теоретичні основи цивільного процесуального права;
- засвоїти основні інститути цивільного процесуального права;
- набути вміння та навички вірно розуміти принципи цивільного процесу, їх систему та порядок реалізації в сучасному цивільному процесі;
- здобувати навички застосування норм процесуального і матеріального права;
- синтезувати нові та комплексні ідеї, підходи до правового регулювання цивільного процесу з урахуванням євроінтеграційної складової усіх компонентів суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми філософії, актуальні проблеми цивільного права.

Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права» передбачає формування та розвиток у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії наступних компетентностей та досягнення результатів навчання.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК02. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними.
- ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

- ЗК06. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й мобільність.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

- СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

- СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

- СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

- СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.

- СК08. Здатність тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.

- СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

- СК10. Здатність складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію в конкретній справі.

Результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

- РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

- РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

- РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

- РН14. Вміло тлумачити та ефективно застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.

- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

- РН16. Демонструвати вміння складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію у конкретній справі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Теоретичні основи цивільного процесуального права.

Поняття та місце цивільного процесуального права в системі права. Джерела цивільного процесуального права. Міжнародні договори як джерела цивільного процесуального права. Актуальні питання застосування принципів цивільного процесу. Система принципів цивільного процесуального права. Значення принципів цивільного процесуального права в реалізації завдань цивільного судочинства. Сучасні перспективи розвитку цивільного процесуального права.

Тема № 2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.

Поняття та особливості цивільних процесуальних правовідносин. Структура цивільних процесуальних правовідносин. Виникнення, зміна та припинення цивільних процесуальних правовідносин. Загальна класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин: їх ролі та правові статуси у цивільному процесі. Учасники судового процесу. Особливості здійснення процесуального представництва в цивільному процесі. Проблеми зловживання учасниками справи процесуальними правами.

Тема № 3. Інститут доказування в цивільному процесуальному праві.

Поняття доказів та доказування в цивільному процесі. Мета і зміст доказування. Предмет доказування. Обов'язок доказування. Поняття та види доказів. Проблемні питання електронних доказів. Роль та значення доказів на різних стадіях судового розгляду. Особливості доказування в судах апеляційної та касаційної інстанції. Підстави та способи забезпечення доказів. Звільнення від доказування.

Тема № 4. Особливості позовного провадження

Поняття позовного провадження у сучасній процесуальній доктрині. Характеристика позову. Розгляд теорій та підходів до визначення правової природи позову. Класифікації позову. Аналіз типових категорій позовів. Проблемні питання визначення позовної давності.

Тема № 5. Особливості окремого та наказного провадження.

Поняття та зміст окремого провадження. Актуальні проблеми окремого провадження в цивільному процесі. Історія розвитку наказного провадження. Особливості та зміст наказного провадження в Україні.

Тема № 6. Судові рішення.

Судові рішення суду першої інстанції. Проблемні питання видів судових рішень. Набрання судовим рішенням законної сили. Вимоги до змісту судових рішень. Проблемні питання оскарження судових рішень.

Тема № 7. Особливості перегляду судових рішень.

Реалізація права на апеляційне та касаційне оскарження. Сучасні проблеми доступу до правосуддя. Поняття та завдання касаційного провадження. Строки апеляційного та касаційного оскарження. Підстави касаційного оскарження судового рішення. Порядок розгляду справ апеляційними та касаційним судом. Межі розгляду скарг апеляційними та касаційним судами.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Теоретичні основи цивільного процесуального права.	20	2	4			14	екзамен
Тема № 2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.	20	2	4			14	
Тема № 3. Інститут доказування в цивільному процесуальному праві.	20	2	4			14	
Тема № 4. Особливості позовного провадження.	20	2	4			14	
Тема № 5. Особливості окремого та наказного провадження.	20	2	4			14	
Тема № 6. Судові рішення.	20	2	4			14	
Тема № 7. Особливості перегляду судових рішень.	30	4	6			20	
Всього за семестр	150	16	30			104	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семинарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Теоретичні основи цивільного процесуального права.	22	2	2			18	екзамен
Тема № 2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.	20	1	1			18	
Тема № 3. Інститут доказування в цивільному процесуальному праві.	20	1	1			18	
Тема № 4. Особливості позовного провадження.	22	2	2			18	
Тема № 5. Особливості окремого та наказного провадження.	20	1	1			18	
Тема № 6. Судові рішення.	20	1	1			18	
Тема № 7. Особливості перегляду судових рішень.	26	2	2			22	
Всього за семестр	150	10	10			130	

4.2. Теми лекційних та семінарських занять

Тема № 1. Теоретичні основи цивільного процесуального права.

1. Поняття та місце цивільного процесуального права в системі права.
2. Предмет та метод правового регулювання цивільного процесуального права.
3. Джерела цивільного процесуального права.
4. Принципи цивільного процесуального права.
5. Перспективи розвитку цивільного процесуального права.

Тема № 2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.

1. Поняття та особливості цивільних процесуальних правовідносин.
2. Виникнення, зміна та припинення цивільних процесуальних правовідносин.
3. Загальна класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.
4. Здійснення процесуального представництва в цивільному процесі.
5. Відповідальність за зловживання учасниками справи процесуальними правами.

Тема № 3. Інститут доказування в цивільному процесуальному праві.

1. Докази та доказування в цивільному процесі.
2. Обов'язок доказування.
3. Роль та значення доказів на різних стадіях судового розгляду.
4. Підстави та способи забезпечення доказів.
5. Звільнення від доказування.

Тема № 4. Особливості позовного провадження

1. Поняття позовного провадження.
2. Проблемні питання спрощеного позовного провадження.
3. Визначення правової природи позову.
4. Проблемні питання визначення позовної давності.

Тема № 5. Особливості розгляду справи в порядку окремого та наказного провадження.

1. Поняття та зміст окремого провадження.
2. Актуальні проблеми окремого провадження в цивільному процесі.
3. Історія розвитку наказного провадження в Україні.
4. Зміст наказного провадження у цивільному судочинстві.

Тема № 6. Судові рішення.

1. Судові рішення суду першої інстанції.
2. Види судових рішень.
3. Набрання судовим рішенням законної сили.
4. Вимоги до змісту судових рішень.
5. Проблемні питання оскарження судових рішень.

Тема № 7. Особливості перегляду судових рішень.

1. Реалізація права на апеляційне та касаційне оскарження.
2. Поняття та завдання касаційного провадження.
3. Строки апеляційного та касаційного оскарження.
4. Порядок розгляду справ апеляційними та касаційним судом.
5. Межі розгляду скарг апеляційними та касаційним судами.

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання**Тема № 1. Теоретичні основи цивільного процесуального права.**

1. Цивільно-процесуальні документи: вимоги та особливості.
2. Кодифікація як основна форма джерел цивільного процесуального права.
3. Особливості визначення підсудності цивільних справ.
4. Альтернативні способи вирішення спорів.

Тема № 2. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин

1. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних відносин.
2. Участь адвоката у судовому процесі.
3. Треті особи як учасники судового процесу.
4. Процесуальне правонаступництво.

Тема № 3. Інститут доказування в цивільному процесуальному праві.

1. Речові докази в цивільному процесі.
2. Проблемні питання застосування електронних доказів.
3. Оцінка належності та допустимості доказів.

Тема № 4. Особливості позовного провадження

1. Наслідки недотримання процесуальних строків.
2. Особливості відводу суддів в цивільному процесі.
3. Стадії цивільного процесу.
4. Відновлення втраченого судового провадження у цивільних справах.

Тема № 5. Особливості окремого та наказного провадження.

1. Участь зацікавлених осіб у справах окремого та наказного провадження.
2. Спир про право в окремому провадженні.
3. Сфера застосування наказного провадження.
4. Проблемні питання скасування судового наказу.

Тема № 6. Судові рішення.

1. Класифікація ухвал суду першої інстанції.
2. Види судових рішень у справах окремого провадження.
3. Принцип обов'язковості судового рішення.
4. Ухвалення судом заочного рішення.

Тема № 7. Особливості перегляду судових рішень.

1. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
2. Порядок розгляду справи апеляційними та касаційними судами.
3. Правові підстави звернення до ЄСПЛ.

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Вплив технологічного розвитку на участь у цивільному судочинстві.
2. Роль наукових досліджень у формуванні цивільно-правового законодавства.
3. Правові наслідки зловживання процесуальними правами.
4. Зв'язок інституту доказування з принципами цивільного процесу.
5. Визначення та регулювання електронних доказів у цивільному процесі.
6. Співвідношення понять позовної давності і строку звернення до суду.
7. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
8. Проблемні питання визначення належної сторони судового процесу
9. Правові підстави участі прокурора у цивільному процесі.
10. Особливості участі органів державної влади та місцевого самоврядування.
11. Своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ як принцип цивільного судочинства.
12. Принцип добросовісності учасників цивільного судочинства.
13. Відмінності матеріального та процесуального цивільного представництва.
14. Рішення ЄСПЛ як джерела цивільного процесуального права.
15. Обов'язок чи тягар доказування в цивільному судочинстві.
16. Преюдиція як підстава звільнення від доказування.
17. Особливості розгляду цивільних справ в порядку загального позовного провадження.
18. Правові можливості розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження.
19. Судовий наказ як вид судового рішення.
20. Місце заочного розгляду справи в цивільному процесі.
21. Міжнародний досвід інституту наказного провадження.
22. Поняття нововиявлених обставин у цивільному процесі.
23. Судова помилка у цивільному процесі.

5.2. Аналіз правових позицій ЄСПЛ, Верховного Суду, аналіз та розробка проєктів нормативно-правових актів (на вибір)

1. Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини, які стосуються доступу до правосуддя.
2. Проаналізуйте постанови Верховного Суду, в яких викладено правову позицію Верховного Суду щодо перебігу позовної давності.
3. Проаналізуйте законопроекти про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України.
4. Підготуйте аналіз стану впровадження систем електронного судочинства та запропонуйте зміни для удосконалення його функціонування.

6. Методи навчання

Лекційні заняття з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права» проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Для проведення бінарних занять, «гостьових» лекцій будуть запрошуватися провідні наукові, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти, наукових установ, практичні працівники.

В процесі проведення семінарських занять застосовуватиметься моделювання ситуативних задач, вирішення кейсів. Під час обговорення проблемних питань на семінарських заняттях обов'язковому аналізу підлягатимуть зміст інститутів цивільного процесуального права, їх застосування на прикладі рішень Європейського суду з прав людини, постанов Великої Палати Верховного Суду, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо вирішення проблемних питань цивільного процесу.

Для закріплення начального матеріалу складатимуться проекти правових та процесуальних документів, а саме – позовних заяв, апеляційних скарг, касаційних скарг, окремих клопотань тощо. Здобувачі вищої освіти готуватимуть проекти нормативно-правових актів щодо удосконалення цивільного процесу, аналізуватимуть вже подані законопроекти, що спрямовані на вирішення окремих цивільно-процесуальних питань.

7. Методи і форми контролю

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права» включає в себе поточний та підсумковий контроль.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належать: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання самостійних робіт. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Максимальна кількість балів на поточному контролі, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання з дисципліни «Актуальні проблеми цивільного процесуального права». Для обліку результатів навчання використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти. Результати підсумкового

контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, індивідуальних навчальних планах. *Присутність здобувачів вищої освіти при проведенні підсумкового контролю (екзамену) є обов'язковою.* Максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзаміні), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Контрольні питання до екзамену

1. Предмет, метод та система цивільного процесуального права.
2. Джерела цивільного процесуального права.
3. Історія становлення цивільного процесуального права.
4. Система принципів цивільного процесуального права.
5. Особливості застосування принципу змагальності в цивільному процесі.
6. Зміст та види цивільних процесуальних правовідносин.
7. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
8. Визначення сторін та учасників справи.
9. Цивільна процесуальна дієздатність.
10. Процесуальні права та обов'язки сторін судового процесу.
11. Наслідки незалучення третіх осіб до справи.
12. Представництво у цивільному процесі.
13. Законне представництво у цивільному процесі.
14. Участь адвоката у цивільному процесі.
15. Представництво юридичних осіб у цивільному процесі.
16. Процесуальне правонаступництво.
17. Недопущення зловживання процесуальними правами.
18. Проблемні питання участі експерта у цивільному процесі.
19. Визначення підсудності.
20. Право на відвід у цивільному процесі.
21. Особливості доказування у цивільному процесі.
22. Види доказів.
23. Стандарти доказування у цивільному процесі.
24. Оцінка доказів у цивільному процесі.
25. Письмові докази у цивільному процесі.
26. Особливості застосування електронних доказів в цивільному процесі.
27. Вимоги до висновку експерта у цивільному процесі.
28. Можливість забезпечення доказів у цивільному процесі.
29. Забезпечення показань свідків у цивільному процесі.
30. Підстави звільнення від доказування.
31. Наслідки неподання стороною справи доказів.
32. Право на пред'явлення позову.
33. Особливості позовного провадження.
34. Стадії загального позовного провадження.
35. Зміст та особливості підготовчого провадження.
36. Особливості розгляду справ у спрощеному позовному провадженні.
37. Строки розгляду цивільної справи.
38. Процесуальні строки в цивільному процесі.

39. Застосування позовної давності.
40. Юридичні факти, які можуть бути встановлені в порядку окремого провадження.
41. Особливості наказного провадження в цивільному процесі.
42. Інститут заочного розгляду справи.
43. Судове рішення в цивільному судочинстві.
44. Класифікація рішень суду в цивільному процесі.
45. Ухвалення судом додаткового рішення.
46. Правові підстави ухвалення судом заочного рішення.
47. Особливості оскарження заочного рішення суду.
48. Форма та зміст судового рішення.
49. Принцип обов'язковості судового рішення.
50. Набрання рішенням суду законної сили.
51. Реалізація права на оскарження судового рішення.
52. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.
53. Перегляд судових рішень в касаційному порядку.
54. Підстави для скасування судового рішення.
55. Особливості доказування в суді апеляційної інстанції.
56. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.
57. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.
58. Підстави відкриття касаційного провадження.
59. Підстави скасування судових рішень судом касаційної інстанції.
60. Особливості перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка *«відмінно»* виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної, нотаріальної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка *«добре»* виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка *«задовільно»* виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився помилок у відповіді або показав поверхнєве знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка *«незадовільно»* виставляється здобувачеві вищої освіти, який

виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;

- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *60-63 (достатньо)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *59 і менше (незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
6. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
9. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>.
10. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>.
11. Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах: Закон України від 10 листопада 1994 р. № 240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/240/94-вр#Text>.
12. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар/за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка. К.: Алерта, 2018. 650 с.
13. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов. : у 2 т./ за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка. К. : Алерта, 2021. Т. 2. 572 с
14. Васильєв С.В. Цивільний процес. Підручник. К.: Алерта, 2019. 506с.
15. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у цивільному судочинстві: практ. комент. / упоряд. Ю. І. Руснак.
16. Андронов І.В. Судові рішення в цивільному процесі України: монографія. Одеса: Юрид. лит., 2018. 372 с.
17. Ізарова І.О., Ханик-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України: навч. посіб. Київ : ВД «Дакор», 2018. 276 с.
18. Немеш П.Ф., Феннич В.П. Курс цивільного процесу: Загальна частина. Підручник. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2020. 808 с.

Додаткова

1. Каламайко А.Ю. Електронні докази в цивільному процесі Харків: Право, 2017. 176 с.
2. Бичкова С.С. Перегляд та оскарження заочного рішення в цивільному процесі України: проблеми теорії та практики. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2017. № 4 (37). С. 155-163.
3. Бойків І. Особливості визначення судом виду провадження для розгляду справ про встановлення факту проживання. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 5-9.
4. Бортник О.Ю. Предмет доказування у справах про визначення права власності на безхазяйне нерухоме майно. *Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління*. 2018. Вип. 2 (66). С.81-94.
5. Булеца С.Б., Заборовський В.В., Стойка А.В. Малозначність справи як критерій обмеження доступу до суду касаційної інстанції в цивільному судочинстві України. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 1 (Volume 2). Р. 23-30.
6. Гонгало Р.Ф. Значення перегляду рішень за нововиявленими обставинами. Новели цивільного процесуального кодексу України: матеріали «круглого столу» (м. Одеса, 26 березня 2018 р.) / за заг. ред. Н. Ю. Голубевої; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса: Фенікс, 2018. С. 24-27.
7. Дронов С. Стан доктринальних досліджень проблематики темпоральних принципів цивільного судочинства. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 25-28.
8. Заборовський В.В., Бисага Ю.М., Булеца С.Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.
9. Кашперський Р. Докази в справах окремого провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 26-29.
10. Голубєва Н.Ю. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів. Фенікс. 2021. 344с.
11. Гусєв О. Класифікація електронних доказів у цивільному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 18-22
12. Мельник Я. Обмеження судом цивільних процесуальних забезпечення пропорційності в цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №1. С.21-27.
13. Петренко В. С. Електронні докази як елемент інформаційних технологій у цивільному судочинстві. Молодий вчений. 2018. № 1 (54). С. 111-115. 41
14. Стоянова Т. Практика Європейського Суду з прав людини як джерело цивільного процесуального права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №6. С. 55-58.
15. Бичкова С. Правовий статус учасників цивільної справи (у контексті новел процесуального законодавства України). *Право України*. 2018. № 10. С. 114-128.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://iportal.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>.
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. Напрями діяльності. Захист інтересів держави в Європейському суді. URL: <https://minjust.gov.ua/ndd>.
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України. URL: <https://ndi.academy/>.